ھىجاب تۇغرىسىدا

سىراجدىن ئەزىزى

ئايالىلارنىڭ ئىسلامچە كىيىنىشى «قۇرئان كەرىم»دە «ھىجاب» نامى بىلەن تىلغا ئېلىنغان بولۇپ، مۇسۇلمان ئايالغا نىسبەتەن ھىجابلىنىش ھېچقانداق ئۆزرە تەلەپ قىلمايدىغان كەسكىن پەرزدۇر.

يېقىندا ۋەتىنىمىزدىكى ئۇنىۋېرسىتېتلاردا پەرمان چۈشۈرۈپ قىز ئوقۇغۇچىلارنىڭ ياغلىق چېگىشىنى قەتئىي چەكلىگەنلىكى توغرىسىدىكى خەۋەرلەر پاكىتلىق ھالدا ئىجتىمائىي ئالاقە تور بەتلىرىگە تارقىلىپ، كەڭ ئۇيغۇر ئاممىسىنىڭ كۆچلۈك نارازىلىقىنى قوزغىدى.

شۇنىڭدىن بىرى ۋەتەن ئىچى ۋە سىرتىدىكى نۇرغۇن قېرىنداشلىرىمىز ئىزچىل بۇ ھەقتە مەندىن چۈشەنچە تەلەپ قىلىپ كەلدى. بۇ ھەقتە سورىغان قېرىنداشلارمۇ ئاساسەن «ھىجاب»نىڭ پەرزلىكىنى بىلسىمۇ، بىراق ۋەتەندىكى ئېغىر بېسىم ھەمدە نەچچە ئون مىڭلىغان ھەمشىرىلىرىمىزنىڭ ھىجابى سەۋەپلىك ئوقۇشسىز قېلىش مۇقەررەرلىكىنى نەزەردە تۇتۇپ «بۇ ھەقتە دىنىمىزدا ئالاھىدە ۋەزىيەت ۋە شارائىتلارغا قارىتا رۇخسەت قىلىش مۇمكىنچىلىكى بارمىدۇ» دېگەن ئۇمىدتە سورىغانلىقىنى ھېس قىلىپ، ئىمانىي ۋە ئىلمىي بۇرچ يۈكسەكلىكىدە تۇرۇپ، بۇ ھەقتە چامىمنىڭ يېتىشىچە ئىزدەندىم.

ئىزدىنىش جەريانىدا شۇنى بىلدىمكى، ھېچبىر ئالىم «ھىجاب»نى تەرك ئېتىشنىڭ جايىزلىقىغا پەتىۋا چىقارماپتۇ. ئاخىرى مۇسۇلمانلار ئىچىدە كەڭ كۆلەمدە يولنى تەشەببۇس قىلىدىغان «مۇتىدىل» دەپ ئاتىلىدىغان، ھەتتا خەلقىمىز ئىچىدىكى بەزى قېرىنداشلىرىمىز «يۈسۈپ قەرداۋى ھازىرقى دەپ پەتىۋا بېرىشنى بىلمەيدۇ، ھەممە نەرسە ۋە ھەممە ئىشنى ھالال دەيدۇ» دەپمۇ ئۇلۇغلىغان شەيخ ئۇستاز، مۇجتەھىد يۈسۈپ قەرداۋىنىڭ بۇ ھەقتە «ھازىرقى زامان پەتىۋالىرى» ناملىق كىتابىدىكى «مۇسلىمەلەرنىڭ ھىجابتىن چەكلىنىشى» ماۋزۇلۇق پەتىۋا ماقالىسىنى قايتا-قايتا كۆرۈپ چىقتىم. شەيخ قەرداۋى مەزكۇر ماقالىسىدە «قايسىبىر دۆلەتتىكى مۇسلىمەلەر ھىجابتىن چەكلەنگەنلىك سەۋەبى بىلەن ھىجابنى تەرك ئەتسىمۇ بولىدۇ» دېگەن پەتىۋانى بېرىپ باقماپتۇ.

دوكتور، ئۇستاز شەيخ قەرداۋى مەزكۇر پەتىۋاسىدا «فرانسىيە ئۇنىۋېرسىتېتلاردا، بەلكى بارلىق مەكتەپلەردە ھىجابنى چەكلىدى، مۇسۇلمان قىزلار قانداق قىلىشى كېرەك؟» دېگەن سوئالغا مۇنداق جاۋاب بېرىپتۇ: «ياۋروپا تەتقىقات ۋە پەتىۋا كومىتېتى» 1997-يىلى مارت ئېيىدا غەرب، شەرق، بەلكى پۈتۈن دۇنيا مۇسۇلمانلىرى دۇچ كېلىۋاتقان «ھىجاب» توغرۇلۇق پەتىۋا چىقىرىپ «ھەرقانداق بىر مۇسلىمە ئاللاھنىڭ ھىجاب ھەققىدە نازىل قىلغان «ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بىرەر ئىشتا ھۆكۈم چىقارغان چاغدا، ئەر-ئايال مۇئمىنلەرنىڭ ئۆز ئىختىيارلىقى بولمايدۇ (يەنى ئاللاھ ۋە ئاللاھنىڭ پەيغەمبىرى بىرەر ئىشتا ھۆكۈم چىقارغان ئىكەن، ھېچ ئادەمنىڭ ئۇنىڭغا مۇخالىپەتچىلىك قىلىشىغا بولمايدۇ)، كىمكى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرىگە ئاسىيلىق قىلسا، ھەقىقەتەن ئۇ ئوپئوچۇق ئازغان

ئەۋلاد گۈرۈپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

بولىدۇ.»[1] دېگەن ئايەتنىگە شەكسىز قۇلاق سېلىشى ۋە ئىتائەت قىلىشى لازىم» دەپ ئوتتۇرىغا قويىدى.

«هىجاب» سۆزى ئاياللارنىڭ بەدىنىنىڭ يۈز ۋە ئالقانلىرىدىن باشقا جايلىرىنى پۈتۈنلەي يۆگەش دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدىغان بولۇپ، مۇسۇلمانلارنىڭ بۇ پىرىنسىپقا ئەمەل قىلىشى ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ پەيغەمبىرى بۇيرۇغان كەسكىن پەرزدۇر.

هىجابنىڭ پەرزلىكى هەققىدە ئالىم ـ ئۆلىمالار، مۇجتەھىدلەر ۋە مەزھەپلەر ئوتتۇرىسىدا ھېچقانداق ئوخشىمىغان قاراش مەۋجۇت ئەمەس. شۇنداق بولغاچقا هىجاب 1400 يىلدىن كۆپرەك ۋاقتتىن بۇيانقى ئىسلام تارىخىدا مۇسۇلمانلارنىڭ ئەقىدە بىلەن زىچ باغلانغان كىيىنىش ئادىتىنىڭ ئايرىلماس بىر قىسمىغا ئايلىنىپ كەتكەن.

ھەرخىل نام ۋە سىياقلاردىكى مۇستەملىكىچىلەر ئىسلام دىيارلىرىنى ئىشغال قىلىش قەستىدە بولغان خىلى ئۇزاق مەزگىللەردىن بېرى ئۆزلىرىنىڭ تۇرمۇش ئۇسۇلىنى مۇسۇلمانلارغا مەجبۇرى تېڭىپ، زورلاپ مۇسۇلمانلارنىڭ ئۆرپ ـ ئادەتلىرى ۋە ئىدىيولوگىيىلىرىدە غەربلىشىش ۋە ئىسلام پىرىنسىپلىرىدىن چەتنەش ھادىسىلىرىنى پەيدا قىلىشقا باشلىدى.

مۇستەملىكىچىلەرنىڭ ھەرخىل سۈيقەست ۋە ھىلە ـ مىكىرلىرى سەۋەبلىك ئىسلامنىڭ ھەقىقىي روھى بىر مەزگىل پۈتمەسرەپ قالغانىدەك قىلسىمۇ، يەنىلا مۇسۇلمانلاردا ئىسلام ئۇيغىنىشى باشلانغاندىن بېرى مۇسۇلمانلار ئۆزىدە ئىشەنچ تۇرغۇزۇپ، دىنىغا قايتىپ، دىنى ۋە مىللى كىملىكىنى ئەسلىگە كەلتۈرۈشكە باشلىغان ۋە ئۇنىڭغا ئەگىشىپ مۇسلىمە خانىم ـ قىزلىرىمىز ئۆز ئىختىيارلىقى بىلەن بەس ـ بەسته هىجابلىنىشنى تاللىۋالغان ئىدى.

ياۋرۇپا پەتىۋا كومىتېتى شۇنى تەكىتلەيدۇكى، بالاغەتكە يەتكەن ھەربىر مۇسلىمە شەرئىەتنىڭ هىجاب توغرىسىدىكى بۇيرۇقلىرىغا قەتئىي ئەمەل قىلىشى لازىم. بۇ ھۆكۈمگە ئاللاھنىڭ مۇنۇ ئايەتلىرى دەلىلدۇر: «مۇئمىنلەرگە ئېيتقىنكى، نامەھرەملەرگە تەكىلىپ قارىمىسۇن، ئەۋرەتلىرىنى ياپسۇن، تاشقى زىننەتلىرىدىن باشقا زىننەتلىرىنى ئاشكارىلىمىسۇن، لېچەكلىرى بىلەن كۆكرەكلىرىنى ياپسۇن، (تاشقى زىننەتلىرىدىن باشقا) زىننەتلىرىنى ئەرلىرىدىن، ئاتىلىرىدىن، يا قېيىن ئاتىلىرىدىن، يا ئوغۇللىرىدىن، يا ئەرلىرىنىڭ ئوغۇللىرىدىن، يا ئۆز قېرىنداشلىرىدىن، يا قېرىنداشلىرىنىڭ ئوغۇللىرىدىن، يا ھەمشىرىلىرىنىڭ ئوغۇللىرىدىن، يا دىنداش ئاياللىرىدىن، يا قول ئاستىدىكى چۆرىلەردىن، يا خوتۇنلارغا ئېھتىياجى يوق خىزمەتچىلەر (يەنى قېرى دەلدۇش بولغانلىقتىن جىنسى شەھۋىتى يوقلار)دىن، يا ئاياللارنىڭ ئۇياتلىق جايلىرىنى ئۇقمايدىغان (يەنى بالاغەتكە يەتمىگەن) بالىلاردىن باشقا كىشىلەرگە كۆرسەتمىسۇن، زىننەتلىرىنى كىشىلەرگە بىلدۈرۈش ئۈچۈن ئاياغلىرىنى يەرگە ئۇرمىسۇن، ئى مۇئمىنلەر! بەختكە ئېرىشىشىڭلار ئۈچۈن ھەممىڭلار ئاللاھقا تەۋبە قىلىڭلار.»[2]

«ئى پەيغەمبەر! ئاياللىرىڭغا، قىزلىرىڭغا ۋە مۇئمىنلەرنىڭ ئاياللىرىغا ئېيتقىنكى، پۈركەنجى بىلەن بەدىنىنى ئورۇۋالسۇن، بۇنداق قىلغاندا ئۇلارنىڭ (ھۆر ئاياللار ئىكەنلىكى) ئەڭ ئوڭاي تونۇلىدۇ ـ دە، باشقىلار ئۇلارغا چېقىلمايدۇ. ئاللاھ (بەندىلىرىگە) ناھايىتى مەغپىرەت قىلغۇچىدۇر، ناھايىتى مېھرىباندۇر.»[3]

مەزكۇر ئايەتلەرنىڭ ھۆكمى بويىچە هىجابلىنىش مۇسلىمەلەرگە كەسكىن پەرزدۇر. مەيلى دىن، ئەخلاق، قانۇن، ئۆرپ ـ ئادەت نۇقتىسىدىن ئېيتقاندىمۇ مۇسلىمەلەرنى ئەقىدىسى ۋە ۋىجدانىغا خىلاپ ئىشلارغا زورلاش قەتئىي توغرا ئەمەس. ناۋادا شۇنداق قىلىنسا، بۇ، ئاللاھ ۋە ئاللاھنىڭ رەسۇلىغا جەڭ ئېلان قىلغانلىقتۇر.

بۇ خىلدىكى ئېتىقادىي ۋە ئۆرپىي زوراۋانلىقلار دىكتاتورلىق خاھىشىغا ئىگە باشقا مۇستەبىت دۆلەتلەردە يولغا قويۇلۇپلا توختاپ قالماستىن، ئىنسان ھەقلىرىگە ھۆرمەت قىلىش، ئەركىنلىك، باراۋەرلىك ۋە ئادالەتنى شۇئار قىلغان فرانسىيەدە يولغا قويۇلۇشى زادىلا ئادەمنىڭ

[1] سۈرە ئەھزاب 36 ـ ئايەت

[2] سۈرە نۇر 31 ـ ئايەت

[3] سۈرە ئەھزاب 59 ـ ئايەت

كاللىسىدىن ئۆتمەيدۇ.

ھەر بىر مۇسۇلمان ئۆزى ئېتىقاد قىلىۋاتقان دىننىڭ پەرز-ۋاجىپلىرىنى بىجا كەلتۈرۈشى، ئاللاھنى رازى قىلىش ئۈچۈن ئۇنىڭ پەرمانلىرىغا بويسۇنۇشى پەرزدۇر. ھېچبىر شەخىس ياكى كوللېكتىپنىڭ بۇ پەرزنى تەرك ئېتىشكە مەجبۇرلاش ھوقۇقى يوق. ھەممىگە مەلۇمكى، ھىجاب مەسىلىسى مۇسلىمەلەرنىڭ دىنى ئەركىنلىك ۋە كىشىلىك ئەركىنلىك دائىرىسىگە كىرىدۇ. دۇنيادىكى ھېچقانداق قانۇن-تۈزۈم، ھەتتا خەلقئارا قانۇنلارمۇ ھېچبىر ئادەمنىڭ كىشىلىك ئەركىنلىكىگە چەك قويالمايدۇ ۋە قويسا بولمايدۇ.

غەربنىڭ ئەلمانى (دىن بىلەن ھاكىمىيەتنى ئايرىش پىرىنسىپى) ۋە لېبىرال (شەخسىي مەنپەئەت ۋە كىشىلىك ئەركىنلىكنى كۈچەپ تەشەببۇس قىلىدىغان بىر خىل ئېقىم) تۈزۈلمىلىرى دائىم ئۆزىنىڭ دىنغا قارشى ئەمەسلىكىنى ۋە ئۇنى تەشەببۇسمۇ قىلىپ كەتمەيدىغانلىقىنى، ئىزچىل بىتەرەپ مەيداندا تۇرىدىغانلىقىنى داۋراڭ قىلىشىدۇ. دېمەك، ئۇلارنىڭ بۇ شۇئارى بويىچە بولغاندا «ئايال كىشى يېرىم-يالىڭاچ يۈرەمدۇ ياكى ئىسلامى ھىجابلىنىپ يۈرەمدۇ ھېچكىمنىڭ ئارلىشىش ھەققى يوق» دېگەن گەپ. ئۇنداقتا «باراۋەرلىك، ئەركىنلىك ۋە قېرىنداشلىق» شوئارىنى دۆلەت گىمنى قىلغان فىرانسىيەگە ئوخشاش بىر ياۋروپا دۆلىتىدە يېرىم-يالىڭاچلىققا تەرغىب قىلىنىپ، ھىجابلىنىشقا قارشى تۇرسا، ئۇنداقتا ئۇلارنىڭ بۇ قىلغىنى قوش ئۆلچەم قوللانغانلىق ۋە ئىككى يۈزلىمىلىك بولماي نېمە؟!

دىنسىز كوممۇنىستلار دىنغا ئوچۇق-ئاشكارا قارشى مەيداندا تۇرۇپ، «دىن خەلقنى زەھەرلەيدىغان ئەپيۇن» دەپ قارايدۇ.

بەزى فرانسىيلىكلەر «ھىجاب»نى دىنى سىمۋول دەپ قاراپ، ئۇنى چەكلەش تەرەپدارى بولغان. ئەمما «ھىجاب» دىنى سىمۋول بولماستىن، بەلكى ئاياللارنىڭ بولۇپمۇ مۇسلىمەلەرنىڭ ئەۋرەتلىرىنى يۆگەش ئۈچۈن كېيىدىغان كىيىملىرىدۇر. سىمۋول دېگەنلىك كىشىلەرنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشى بىلەن زىچ ئالاقىسى بولمىغان شۇئاردىن ئىبارەتتۇر.

مەسىلەن: كىرىس بەلگىسى، يەھۇدىلارنىڭ داۋۇت يۇلتۇزى، بېشىدىكى كىچىك دوپپىسىغا ئوخشاش. لېكىن ھىجاب يۇقىرىدا ئېيتقىنىمىزدەك ئاللاھ تەرىپىدىن بەلگىلەنگەن شەرئىي پەرىز ۋە كۈندىلىك تۇرمۇشتىكى جىددىي زۆرۈرىيەتتۇر. ماقۇل، بىر قىسىم فرانسۇزلار ئېيتقاندەك «ھىجاب»نى دىنىي سىمۋول دەپمۇ تۇرايلى، ئۇنداقتا نېمە ئۈچۈن خرىستىئانلار كىرىس بەلگىسىنى ئېسىشتىن چەكلەنمەيدۇ، يەھۇدىلار داۋۇت يۇلتۇزىدىن چەكلەنمەيدۇ-يۇ، مۇسلىمەلەر ھىجابتىن چەكلىنىدۇ؟! بۇنى قانداق ئادالەت، قانداق ئەركىنلىك دەيمىز؟!

فرانسىيە ۋە ئۇنىڭدىن باشقا ياۋرۇپادىكى بارلىق ئەركىنلىك جارچىلىرى، ئىنسان ھەقلىرىنى قوغداش تەشەببۇسچىلىرى بولغان دۆلەتلەر ۋە ئۇنىڭدىن باشقا دۇنيادىكى بارلىق شەخىس ۋە كوللېكتىپلار مۇسۇلمانلارنىڭ ئەقىدىسى ۋە ھېسسىياتىغا ھۆرمەت قىلىشى كېرەك. ياۋرۇپا ئۆزىگە ئوخشىمايدىغان ئىرق، دىن ۋە مەدەنىيەتلەرگە ھۆرمەت قىلىشى لازىم.

بىز يەنە دۇنيانىڭ باشقا جايلىرىدىكى ئىسلام ئالىملىرى، مۇپتىلار، دىنى ۋە تەلىم-تەربىيە ساھەسىدىكى كىشىلەردىن «ھىجاب»تىن ئىبارەت ئىسلامچە كېيىنىش ئۇسۇلىنىڭ دىنىمىزدا ئوچۇق بەلگىلەنگەن شەرئىي پەرىز ئىكەنلىكىنى جاكارلاپ مۇستەھكەم تۇرۇشىنى ۋە مەدەنىيەتلىك دۇنيا ۋە دۇنيا ئەھلىنى ئىنسانلارنىڭ دىنى، ئىنسانىي ھەقلىرىگە ھۆرمەت قىلىشقا چاقىرىشىنى تەشەببۇس قىلىمىز». (قەرداۋىنىڭ پەتىۋاسى تۈگىدى)

ئۇيغۇر مۇسۇلمان خانىم-قىزلىرىمىز ھازىر دۇچ كېلىۋاتقان «ھىجاب» مەسىلىسى ھەقىقەتەن ئېغىر مەسىلە. ۋەتەندىكى مۆتىۋەر ئالىم-ئۆلىمالار بۇ ھەقتە ئەمەلىي شارائىت ۋە رېئال ئەھۋالغا قارىتا شەرئىئەتنىڭ ھۆكۈملىرىنى بايان قىلىشى ئىنتايىن مۇھىم.

ئىسلامدا ئوچۇق ئاشكارا بايان قىلىنغان پەرز-ۋاجىپلاردا ھېچ كىشىنىڭ خالىغانچە پەتىۋا بىرىش، مۇرەسسە قىلىش، دەرىجىسىنى تۆۋەنلىتىپ بېرىش ھەققى يوق. ئىبادەت، يىمەك-ئىچمەك ۋە كىيىم-كېچەكلەردە مەجبۇرلىنىپ، ھاياتى خەتەرگە يولۇقمىغانلا بولسا،

ئەۋلاد كۇرۇپپىسى
www.ewlat.org
www.uyghurkitap.com
ئۇيغۇرچە ماقالە، قەدىمىي ئەسەر ۋە قولىيازمىلار ئامبىرى

شەرئەت كۆرسەتمىسىگە خىلاپلىق قىلىشقا قەتئىي رۇخسەت قىلىنمايدۇ.

ياغلىق چېگىش مەسىلىسىدە ياغلىقنى ھەقىقىي ھىجاب شەكلىدە چېچىنى مۇكەممەل يۆگەپ چىگىش كېرەك. ياغلىقنى ئارقىدىن چىگىش، چېچىنىڭ بىر قىسمىنى ئوچۇق قويۇپ چىگىش قاتارلىقلار شەرئەتتە تەلەپ قىلىنغان ھىجاپ ئۆلچىمىگە چۈشمەيدۇ. ۋەتىنىمىزدىكى ھىجابلانغان خانىم-قىزلار شەرئەت كۆرسەتكەن «ھىجاب» ئۆلچىمىگە ئۇيغۇن كىيىملەرنى كىيىشى لازىم. جلباب كېيگەن ۋە روپاش بولغانلارمۇ قىممىتى چەكتىن ئاشقان، ئادەتتىن تاشقىرى جەلپ قىلارلىق جلبابلارنى كىيمەسلىكى تەشەببۇس قىلىنىدۇ. «ھىجاب»تىن بولغان مەقسەت مۇسلىمەلەرنىڭ باشقىلارنىڭ دىققىتىنى تارتىشتىن ساقلىنىش بولۇپ، ئالا-بۇلا، تار كىيىملەر، ئادەتتىن تاشقىرى قىممەت باھالىق جلباب ۋە مۇسلىمەلەرنىڭ فىگورلىرىنى ئەينەن ئىپادىلەپ بېرىدىغان پەلتۇلار ئارقىلىق ھجابلىنىش شەرئەت بۇيرىغان «ھىجاب» بولماستىن، بەلكى چەكلىگەن كىيىملەردۇر. بۇلار ھەرگىزمۇ شەرئەت پەرز قىلغان «ھىجاب» دائىرىسىگە كىرمەيدۇ.

قىز ستودېنتلارنىڭ ياغلىق چەگكەنلىكى سەۋەبلىك مەكتەپتىن قوغلىنىشى شۇ يەردىكى ھاكىمىيەت ئۆزى چىقارغان «دىنغا ئىشىنىشمۇ، ئىشەنمەسلىكمۇ ئەركىنلىك» دېگەن پىرىنسىپىغىمۇ خىلاپتۇر.

بۇنداق شارائىتتا ۋەتىنىمىزدىكى مۇسۇلمان قېرىنداشلىرىمىز قىزلارنىي يالغۇز تاشلاپ قويماستىن، ئۇلارغا ئىگە بولۇشى، (ئەگەر ھاكىمىيەت ئورۇنلىرى ئۆزى تۇزگەن قانۇنلارغا ئەمەل قىلدىغانلا ئىش بولسا) ئۇلارنىڭ ھەق-ھوقۇقلىرىنى «قانۇن» بويىچە تەلەپ قىلىشى كېرەك. بۇگۈن ياغلىق چەككەنلەرنى چەكلىسە، ئەتە مۇسۇلمان بولغانلانى چەكلەيدۇ. نېمە دېسە «خوش» دەپ تۇرۇۋەرسە، ھەددىدىن ئېشىپ گەدەنگە مېنىش مۇستەملىكچىلەرنىڭ ئورتاق سۇپىتىدۇر. ئوچۇقنى ئېيتقاندا، ئۇلار ئاخىرىدا «سېنىڭ ياشاش ھەققىڭ يوق» دېيىشتىنمۇ يانمايدۇ.

شۇنىڭ ئۈچۈن ھەمشىرىلىرىمىز مەزكۇر شەرئىي پەرزنى قارىتا دۆڭ كېچىك ئىزدەپ ئاۋارە بولماسلىقنى، مەخلۇقتا ئىتائەت قىلىش يولىدا خالىق (ياراتقۇچى) ئاللاھقا گۇناھكار بولۇپ قالماسلىقلىرىنى تەۋسىيە قىلىمەن. ياغلىق مەسىلىسى ئەسلىدە ئازغىنە بىر تۈركۈم ستودېنت ھەمشىرىلىرىمىزنىڭ خۇسۇسىي مەسىلىسى بولماستىن، بەلكى پۈتۈن مۇسۇلمانلارنىڭ مەسىلىسىدۇر، پۈتۈن ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرىنىڭ دىنىي ۋە مىللىي مەۋجۇتلۇق مەسىلىسىدۇر. بۇ، ئون ئەسىردىن ئارتۇق ئىسلام ئەنئەنىسىگە ئىگە ئۇيغۇر خەلقىنىڭ مەۋجۇتلۇق مەسىلىسىدۇر. بۇ، بىر مەيدان ئېغىر مەدەنىيەت زوراۋانلىقىدۇر. شۇڭا بۇ ھەقتە قولىدىن كېلىدىن ئامال چارىلەرنى ئىشلىتىپ، دىنىي ۋە مىللىي كىملىكىنىڭ نامايانىدىسى بولغان «ھىجاب»نى قوغداپ قېلىش ھەر بىر مۇسۇلماننىڭ مەجبۇرىيىتىدۇر.

ساھابە ۋە تابىئىنلار سۆزلىرىدىن

➢ پەيغەمبەر ئەلەيھىسالامنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىن مەيدانغا كەلگەن تۇنجى يېڭىلىق توقلۇق بولدى. كىشىلەرنىڭ قورساقلىرى تويۇدى، نەپسلىرى ئۇلارنى دۇنياغا سۆرەپ ئەكىردى.

ـ- ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا

➢ دىل قازان، تىل چۆمۈچتۇر. بىر كىشىنىڭ سۆزىگە ئوبدان دىققەت قىلغىن. چۈنكى ئۇنىڭ تىلى دىلىدىكى ئۇسۇپ ئالىدۇ.

ـ-يەھيا ئىبن مۇئاز

➢ بىراۋنىڭ بىھۇدە ئىشلارغا بەنت بولۇپ يۈرگەنلىكى ئاللاھ تائالانىڭ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈگەنلىكىنىڭ بېشارىتىدۇر.

ـ ھەسەل ئەل بەسرىي